

Advies voor richtlijnen voor de
inhoud van het milieu-effectrapport
Mestcompostering C.N.C.
te Milsbeek (gemeente Genneep)

9 april 1990

249-88

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport
Mestcompostering C.N.C. te Milsbeek (gemeente Gennep) / [Commissie voor
de Milieu-effectrapportage]. - Utrecht : Commissie voor de Milieu-
effectrapportage

ISBN 90-5237-132-6

SISO 614.62 UDC 504.064.2:[631.879:635.8] (492*6596)

Trefw.: milieu-effectrapportering ; Milsbeek / compostering ; Milsbeek.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan het Waterschap
Zuiveringsschap Limburg

Aan het College van Gedeputeerde
Staten van Limburg
Postbus 5700
6202 MA MAASTRICHT

uw kenmerk

uw brief

ons kenmerk

U379-90/EC/nm/249-87

onderwerp
advies voor richtlijnen
MER C.N.C.

utrecht,
9 april 1990

Met bovengenoemde brief stelde het College van Gedeputeerde Staten van Limburg de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) betreffende het project Mestcompostering C.N.C. te Milsbeek (gemeente Genneep).

Hierbij bied ik U het advies van de Commissie aan, overeenkomstig artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). Voor de inhoud van het advies verwijs ik naar de samenvatting, waarin de belangrijkste aandachtspunten van het advies zijn bijeengebracht.

Daarnaast vraag ik Uw aandacht voor het volgende:

1. Het mestcomposteringsbedrijf van de Coöperatieve Nederlandse Champignonkwekers Vereniging (C.N.C.) is momenteel in werking zonder geldige milieuvergunning. In 1977 werd de (in 1972) verleende Hinderwetvergunning door de Kroon vernietigd. Vervolgens werd door de C.N.C. een Milieu-Aktieplan C.N.C. (M.A.C.) opgesteld dat de basis vormde voor een convenant tussen het bedrijf en de Inspectie Milieuhygiëne Limburg en de gemeente Genneep. Het convenant, geaccordeerd in 1989, bevat onder andere randvoorwaarden met betrekking tot de maximaal toelaatbare ammoniak- en geuremissies, waaraan door de C.N.C. in ieder geval eind 1993 moet zijn voldaan. Ten behoeve van de produktie en de aanpassingen, heeft de C.N.C. vergunningen nodig op grond van de Afvalstoffenwet (Aw) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo). Op 25 augustus 1989 diende de C.N.C. een verzoek in tot ontheffing van de plicht tot uitvoering van milieu-effectrapportage (m.e.r.) bij de Ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Op 2 januari 1990 besloot de Minister van VROM, mede namens zijn ambtgenoot in aansluiting op het advies van de Commissie m.e.r. de ontheffing niet te verlenen. Om deze reden is nu de m.e.r.-procedure gestart.

Bij het presenteren van de resultaten van het MER moet voorkomen worden dat de milieu-effecten van de voorgenomen activiteit (alleen) afgezet worden tegen de milieu-effecten in de huidige situatie. Voor bepaalde gegevens is de achtergrondsituatie zonder de aanwezigheid van het bedrijf voor de vergelijking relevanter.

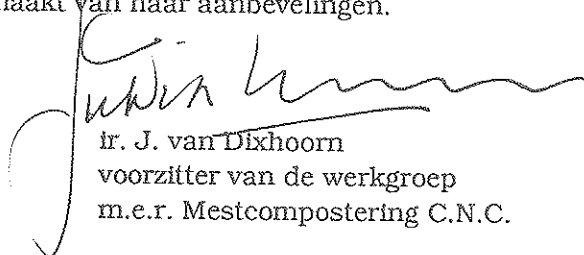
Uit het historische overzicht blijkt dat de C.N.C. te Milsbeek vanwege allerlei omstandigheden vanaf 1977 is gedoogd zonder geldige vergunningen. (Voor sommige insprekers in de m.e.r.-procedure is het een onbegrijpelijke zaak dat het bedrijf in dezelfde periode in staat is geweest de produktie-omvang meer dan te verdubbelen.)

2. Sinds eind 1987 wordt er op het terrein van het proefstation voor de champignoncultuur te Horst onderzoek gedaan naar nieuwe produktiemethoden voor de verschillende produktiefasen, erop gericht om de milieu-overlast van het bedrijf in sterke mate te reduceren. Omdat alleen nog ervaring met het nieuwe procedé is opgedaan in een kleinschalige proefopstelling en omdat het onderzoek als zodanig nog niet geheel is afgerond, acht de Commissie het van belang dat in het MER voldoende aandacht wordt besteed aan de wijze van **controle en evaluatie** van de milieu-effecten en aan eventuele bijstellingen die op grond van de evaluatieresultaten plaats zouden kunnen vinden.
3. Niet alleen vanwege de gedoogsituatie is de vergelijking van de voorgenomen activiteit met de nulsituatie gecompliceerd.
Het bedrijf verwerkt op dit moment bijna 350.000 ton mest per jaar en speelt daarmee een rol in de meststoffenproblematiek in Nederland.
In de Startnotitie wijst de C.N.C. er op dat als zij de afvalprodukten van maneges en pluimveehouderijen niet zou verwerken, deze afvalstoffen elders verwerkt zouden worden. Het meest voor de hand liggende alternatief is dan dat deze stoffen uitgereden worden over het land. De hoeveelheden ammoniak die daarbij vrijkomen zijn substantieel. (Startnotitie p. 35)
De Commissie onderkent dat deze 'bijkomende milieu-aspecten' van belang zijn bij de afweging en beoordeling van de milieu-effecten in het MER, maar zou daar de volgende overwegingen aan toe willen voegen.
  - De paardemest wordt op dit moment door het bedrijf voor 30% geïmporteerd.
  - Bij gebrek aan paardemest wordt tevens gebruik gemaakt van slachtkuikenmest. Er is een markt vraag naar deze mest en een zekere markt voor export.
  - Uitgewerkte champignoncompost wordt op dit moment meestal als meststof over het land verspreid.
  - De paarde- en kuikenmest wordt getransporteerd naar een gebied met een zeer hoge ammoniakbelasting (en bij het huidig toegepaste proces voor compostering treedt een veel hogere emissie van NH_3 op, dan wanneer de mest zou worden gebruikt voor landbouwbemestingsdoelēinden).
  - Nu bij de nieuwe door de C.N.C. voorgenomen produktiewijze maatregelen worden genomen de ammoniakuitstoot terug te dringen, kan het geconcentreerd bij een goed geoutilleerd bedrijf produceren van champignoncompost gunstiger zijn dan produktie verspreid bij de champignonkwekerijen.

Het MER zal aan dergelijke **bijkomende milieu-aspecten** aandacht dienen te besteden.

4. Tot slot wijst de Commissie op de problematiek omtrent het **meten van geuremissies**. De meetresultaten van verschillende olfactometers blijken op dit moment nog sterk uiteen te lopen. In verband hiermee is door het Ministerie van VROM een "Ringonderzoek" ingesteld. Mochten de resultaten van dat onderzoek niet op tijd beschikbaar komen tijdens het opstellen van het MER, of nog geen oplossing bieden voor de gesignaleerde problematiek dan zou een mogelijke oplossing kunnen inhouden dat de geurmetingen verricht worden met een olfactometer, die qua gevoeligheid vergelijkbaar is met de meters die gebruikt zijn ter onderbouwing van de door de overheid thans gehanteerde geurnormen. Omdat uit vergelijkende metingen is gebleken dat verschillen in meetresultaten van verschillende olfactometers stofafhankelijk kunnen zijn, adviseert de Commissie vooralsnog in afwachting van beleidsuitspraken dienaangaande het gebruik van omrekeningsfactoren te vermijden.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de tot standkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal ook gaarne vernemen op welke wijze U gebruik heeft gemaakt van haar aanbevelingen.

ir. J. van Dikhoorn
voorzitter van de werkgroep
m.e.r. Mestcompostering C.N.C.

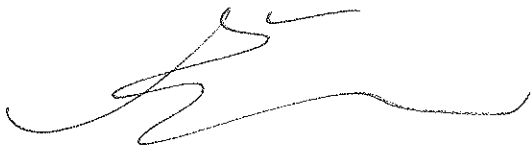
ADVIES VOOR RICHTLIJNEN
VOOR DE INHOUD VAN HET MILIEU-
EFFECTRAPPORT MESTCOMPOSTERING
C.N.C. te Milsbeek (gemeente Gennepe)

Advies op grond van artikel 41n, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake Mestcompostering C.N.C. te Milsbeek;

uitgebracht aan de Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze,

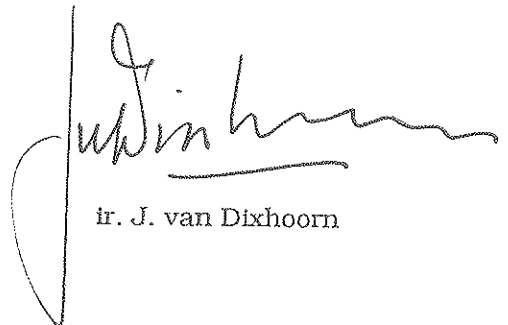
de werkgroep milieu-effectrapportage Mestcompostering C.N.C. te Milsbeek,

de secretaris,

drs. M. van Eck

de voorzitter,

ir. J. van Dixhoorn

Utrecht, 5 april 1990

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES	3
3. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	6
4. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	7
5. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	9
5.1 Algemeen	9
5.2 Voorgenomen activiteit	9
5.2.1 Te verwerken stoffen, transport en opslag	10
5.2.2 Het productieproces	11
5.2.3 Luchtbehandeling	11
5.2.4 Waterhuishouding	12
5.2.5 Eindprodukten en afvalstoffen, afzet en afvoer	12
5.2.6 Locatie-aspecten/planologie	12
5.2.7 Bedrijfsvoering en controle	13
5.2.8 Bedrijfsstoringen en calamiteiten	14
5.3 Alternatieven en varianten	14
5.3.1 Algemeen	14
5.3.2 Nadere milieubeschermdende maatregelen	15
5.3.3 Het nulalternatief en de locatie-alternatieven	15
5.3.4 Het meest milieuvriendelijke alternatief	16
6. TE NEMEN EN GENOMEN BESLUITEN	17
7. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN TE VERWACHTEN AUTONOME ONTWIKKELING	19
7.1 Algemeen	19
7.2 Abiotische aspecten	20
7.3 Biotische kenmerken	20
7.4 Landschap, bodemgebruik	20
7.5 Te verwachten ontwikkelingen	21
8. DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	22
8.1 Algemeen	22
8.2 Prioriteiten en mate van detail	23
8.3 Luchtverontreiniging	23
8.4 Oppervlaktewater en waterbodern	24
8.5 Bodern en grondwater	24
8.6 Geluid en trillingen	24
8.7 Woon-, leef- en werkmilieu en externe veiligheid	25
8.8 Flora, vegetatie, cultuurgewassen, ecosystemen	25
8.9 Landschap	25
8.10 Overige milieu-effecten	25

9.	VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	27
10.	OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE, EVALUATIE ACHTERAF	28
11.	SAMENVATTING VAN HET MER	29

BIJLAGEN

1. Openbare bekendmaking van de start van de m.e.r-procedure in de Staatscourant van 9 februari 1990.
2. Brief van Gedeputeerde Staten van Limburg (kenm. Br 56170, hoofdgroep: VWM/VMB) van 6 februari 1990 aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
3. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.

1.

INLEIDING

De Coöperatieve Nederlandse Champignonkwekers Vereniging (C.N.C.) heeft het voornemen om in Milsbeek (gemeente Gennep) een composteeringsinrichting op te richten, ter verkrijging van substraat voor de champignonteelt. Het betreft een gedeeltelijke aanpassing van het produktiesysteem (zie hoofdstuk 5).

Het bedrijf is gelegen op het industrieterrein van Milsbeek. Op enige afstand liggen de natuurgebieden Oeffelter Meent en Reichswald (op Duits grondgebied).

Het bedrijf is momenteel in werking zonder geldige milieuvergunning; in 1977 werd de (in 1972) verleende Hinderwetvergunning door de Kroon vernietigd. In 1986 bood de C.N.C. het concept-Milieu-Aktieplan C.N.C. (M.A.C.) aan aan het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), het Ministerie van Landbouw en Visserij, de Inspectie Milieuhygiëne Limburg en de gemeente Gennep. Het M.A.C. is in 1989 geaccordeerd in een convenant dat onder andere randvoorwaarden bevat met betrekking tot de maximaal toelaatbare ammoniak- en geuremissies. Aan de voorwaarden, gesteld in het convenant, moet in ieder geval eind 1993 door de C.N.C. zijn voldaan.

Sinds eind 1987 wordt op het terrein van het Proefstation voor de Champignoncultuur te Horst onderzoek gedaan naar de nieuwe produktiemethode, met behulp van een kleinschalige proefopstelling.

Op 25 augustus 1989 diende de C.N.C. een verzoek in tot ontheffing van de plicht tot uitvoering van milieu-effectrapportage (m.e.r.) bij de Ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Landbouw en Visserij. De Commissie voor de m.e.r. adviseerde op 29 september 1989 de gevraagde ontheffing niet te verlenen omdat zij er, gezien de onzekerheden en onduidelijkheden met betrekking tot de geur- en ammoniakemissie en het aspect geluid, niet op voorhand van overtuigd was, dat geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zullen optreden. In een aanvullend advies van 1 december 1989 lichtte de Commissie haar conclusies toe, maar bleef bij haar advies de gevraagde ontheffing niet te verlenen. Op 2 januari besloot de Minister van VROM, mede namens zijn ambtgenoot van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij de ontheffing niet te verlenen. Om deze reden is nu de m.e.r.-procedure gestart.

Ten behoeve van de produktie en de aanpassingen, heeft de C.N.C. vergunningen nodig op grond van de Afvalstoffenwet (Aw) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo). Voor de verlening van de Aw-vergunning zijn (thans) Gedeputeerde Staten van Limburg bevoegd gezag, het Waterschap Zuiveringsschap Limburg is bevoegd gezag voor de Wvo-vergunning.

Ter onderbouwing van de besluitvorming wordt overeenkomstig de regeling in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) m.e.r. uitgevoerd. Gedeputeerde Staten van Limburg zullen hierbij als coördinerende instantie optreden.

Per brief van 6 februari 1990 (bijlage 1) stelden Gedeputeerde Staten van Limburg de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het door de initiatiefnemer op te stellen milieu-effectrapport (MER). De bekendmaking van de start van de m.e.r. vond plaats in de Staatscourant van 9 februari 1990 (bijlage 2).

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van de werkgroep is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies "de Commissie" genoemd.

Doel van dit advies is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit af te bakenen en de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het MER aan te geven.

Bij de opstelling van het advies heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen die schriftelijk werden ingebracht, in beschouwing genomen (zie bijlage 4 voor een overzicht van deze reacties). Voor zover deze reacties betrekking hebben op milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit, werden zij in het advies verwerkt.

Het advies is samengesteld in de volgorde van onderwerpen die een MER volgens artikel 41j van de Wabm ten minste moet bevatten. Hoofdstuk 2 bevat een samenvatting van het advies.

De Commissie merkt nog op dat de informatie, die is bijeengebracht in het verzoek om ontheffing, kan worden gebruikt voor het MER. Daarbij moet worden bedacht dat het karakter van een verzoek om ontheffing ("bewijzen" dat de voorgenomen activiteit geen nadelige gevolgen zal hebben voor het milieu) sterk verschilt van het karakter van een MER.

Ditzelfde geldt voor onderzoek dat moet aantonen dat aan de eisen van het convenant is voldaan. Ook dit onderzoek is deels bruikbaar, maar richt zich op een vergelijking tussen de huidige situatie en de situatie met de voorgenomen produktiewijziging, waarbij alle inspanningen erop gericht zijn deze voorgenomen produktiewijziging zo snel mogelijk operationeel te maken.

In het MER gaat het in eerste instantie om een **duidelijke, objectieve en zoveel mogelijke kwantitatieve beschrijving van de negatieve en positieve milieu-effecten van de voorgenomen activiteit**, te weten het vervaardigen van een substraat voor champignonteelt volgens de in de startnotitie beschreven (gewijzigde) produktiewijze.

De milieugevolgen van de voorgenomen activiteit moeten vergeleken worden met die van mogelijke uitvoeringsalternatieven en met de situatie, waarin de voorgenomen activiteit niet aanwezig is (de zogenaamde achtergrond- of nulsituatie).

Bovenstaande overwegingen zijn van belang voor een juiste interpretatie van het advies voor richtlijnen.

2.

SAMENVATTING

In Milsbeek (gemeente Gennep) is een composteerinrichting voor het verkrijgen van substraat voor de champignonteelt gevestigd van de Coöperatieve Nederlandse Champignonkwekers Vereniging (C.N.C.). Het bedrijf is momenteel in werking zonder geldige milieuvergunning. In 1977 werd de (in 1972) verleende Hinderwetvergunning door de Kroon vernietigd. Vervolgens werd door de C.N.C. een Milieu-Aktieplan C.N.C. (M.A.C.) opgesteld dat de basis vormde voor een convenant tussen het bedrijf en de rijksoverheid, de Inspectie Milieuhygiëne Limburg en de gemeente Gennep. Het convenant bevat onder andere randvoorwaarden met betrekking tot de maximaal toelaatbare ammoniak- en geuremissies, waaraan door de C.N.C. in ieder geval eind 1993 moet zijn voldaan.

Ten behoeve van de produktie en de aanpassingen, heeft de C.N.C. thans vergunningen nodig op grond van de Afvalstoffenwet (Aw) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo). Voor de verlening van de Aw-vergunning zijn Gedeputeerde Staten van Limburg bevoegd gezag, het Waterschap Zuiveringsschap Limburg is bevoegd gezag voor de Wvo-vergunning.

Ter onderbouwing van de besluitvorming wordt overeenkomstig de regeling in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) m.e.r. uitgevoerd.

Doel van dit advies is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit af te bakenen en de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het MER aan te geven.

De belangrijkste punten van het advies worden hieronder samengevat.

Probleemstelling en doel

Het MER dient inzicht te geven in de doelstelling van het bedrijf en de wijze waarop het initiatief past in het landelijk en provinciaal beleid. Het geformuleerde beleid op het gebied van verwerking van mest speelt hierbij een belangrijke rol. Het MER dient in te gaan op relevante normen, streefwaarden en beoordelingscriteria.

Voorgenomen activiteit en alternatieven

In het MER moeten de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven worden beschreven en uitgewerkt.

Ten behoeve van deze beschrijving heeft de Commissie in hoofdstuk 5 aandachtspunten geformuleerd op het gebied van:

1. Te verwerken stoffen, transport en opslag
2. Het produktieproces
3. Luchtbehandeling
4. Waterhuishouding
5. Eindprodukten en afvalstoffen, afzet en afvoer.

Als alternatieven komen naast het voorkeursalternatief ten minste de volgende alternatieven voor een volwaardige uitwerking in aanmerking:

- uitvoeringsalternatieven, waarin wordt ingegaan op mogelijke uitvoeringsvarianten van bepaalde bedrijfsonderdelen en nadere milieubescherpende maatregelen om de milieu-overlast van de bedrijfsactiviteit te beperken,

- het meest milieuvriendelijke alternatief,

Tevens moet een globaal beeld gegeven worden van de mogelijkheden en consequenties van een gehele of gedeeltelijke verplaatsing van het bedrijf (nulalternatief, locatie-alternatieven).

De uitvoeringsalternatieven zullen de basis kunnen vormen voor het vaststellen van het meest milieuvriendelijke alternatief. Tevens is het mogelijk dat het nulalternatief of een locatie-alternatief (al dan niet inclusief uitvoeringsalternatieven) als het meest milieuvriendelijke alternatief wordt beschouwd.

Besluitvorming

Aangegeven moet worden hoe de besluitvorming over de voorgenomen activiteit zal verlopen (instantie, aard van het besluit en termijnen) en welke reeds genomen besluiten en beleidsvoornemens randvoorwaarden stellen aan de besluitvorming. Hoofdstuk 6 bevat onder andere een overzicht stukken die in dit verband (mede) relevant zouden kunnen zijn.

Het bestaande milieu

De bestaande toestand van het milieu en de te verwachten autonome ontwikkeling daarvan dienen in het MER te worden beschreven, zodat de te verwachten gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de behandelde alternatieven daarmee kunnen worden vergeleken.

Het feit dat er sprake is van een 'gedoogsituatie' bemoeilijkt deze werkwijze. In het advies voor richtlijnen is onderscheid gemaakt tussen de huidige situatie en de nulsituatie, waarbij het in het laatste geval gaat om een hypothetische situatie zonder de activiteiten van de C.N.C.

De bestaande toestand van het milieu dient te worden beschreven voor abiotische, biotische, landschappelijke en planologische aspecten. Per onderwerp is aangegeven in hoeverre de nulsituatie en/of de huidige situatie van belang is.

Gevolgen voor het milieu

De effecten op het gebied van luchtverontreiniging, geurverspreiding, bodem- en grondwaterverontreiniging, geluidoverlast, invloed op vegetaties en biotopen in de omgeving en effecten op het gebied van de meststoffenproblematiek dienen uitvoerig te worden beschreven. Ze dienen, indien daarvoor een methode bestaat, gekwantificeerd te worden gepresenteerd en te worden getoetst aan bestaande normen en streefwaarden.

De overige genoemde effecten kunnen meer globaal en in kwalitatieve zin worden omschreven.

Vergelijking van alternatieven

Het MER moet een overzichtelijke vergelijking bevatten van de behandelde alternatieven.

Overzicht van leemten in kennis en evaluatie achteraf

Omdat het om een situatie gaat waarin nieuwe produktiewijzen worden ontwikkeld en waarbij het onderzoek daarnaar nog niet is afgerond, zullen er leemten in kennis en informatie bestaan. Deze zullen expliciet en compleet moeten worden aangegeven.

Aansluitend daarop dient een evaluatieprogramma in het MER ruim aandacht te krijgen.

3. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

In verband hiermee beveelt de Commissie het volgende aan:

- * het is wenselijk het MER beknopt van opzet te houden en de inhoud te beperken tot die informatie, die relevant is voor de te nemen besluiten;
- * de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten overzichtelijk worden weergegeven. Daarbij dienen te sterke vereenvoudigingen enerzijds en slechts voor ingewijden toegankelijke vaktaal anderzijds, te worden vermeden;
- * het MER kan worden opgesteld als een op zichzelf staand document, maar het kan ook deel uitmaken van de vergunningaanvragen. In het laatste geval zal het MER wel afzonderlijk herkenbaar moeten zijn;
- * in het MER moet worden ingegaan op relevante vragen over het project, zoals die uit de inspraak naar voren zijn gekomen;
- * indien wordt afgeweken van de richtlijnen, dient daarvoor een duidelijke motivering te worden gegeven;
- * het verdient aanbeveling om achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in het MER zelf te vermelden, maar in bijlagen op te nemen. Achtergrondgegevens die noch in het MER, noch in bijlagen zijn opgenomen, dienen wel beschikbaar te zijn voor geïnteresseerden;
- * een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bevorderen de leesbaarheid van het MER; het is aan te bevelen dergelijke lijsten op te nemen.

4.

PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Artikel 4 Ij, lid 1, onder a van de Wabm;

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."

Het doel van de activiteit wordt in de startnotitie als volgt geformuleerd:

"(...) het vervangen van het huidige composteringssysteem door een milieutechnisch verantwoord composteringssysteem waarmede op bedrijfseconomisch aanvaardbare wijze op basis van verkregen vergunningen substraat is te vervaardigen voor de champignonenteelt.

Het nieuwe systeem voorziet in een substantiële teruggang van de huidige emissie bij de huidige techniek alsook in het opheffen van de emissies op individuele kwekerijen die nu verse compost aanwenden bij hun teelt." (Startnotitie p. 7)

Aan de hand van de geformuleerde doelstelling zullen concrete beoordelingscriteria moeten worden vermeld en uitgewerkt voor het begrip 'milieutechnisch verantwoord' waaraan de voorgenomen activiteit en eventuele alternatieven kunnen worden getoetst.

Duidelijk moet worden gemaakt op welke wijze het initiatief past in het landelijk en provinciaal (eventueel regionaal/lokaal) beleid ten aanzien van de verwerking van mest. Hierbij dienen normen en streefwaarden van het nationale en provinciale milieubeleid te worden betrokken. Tevens dient op het door de rijksoverheid in dit verband gehanteerde begrip van "doelmatigheid" te worden ingegaan.

In dit verband wil de Commissie op het volgende de aandacht vestigen:

- De cijfers en normen (gebaseerd op P_2O_5 of NH_3) die worden gehanteerd voor het vaststellen van het Nederlandse mestoverschot variëren en zijn nog aan discussie onderhevig, niettemin lijkt het in de Nederlandse situatie zo dat export van mest moet worden bevorderd en import beperkt.
- De verwerkingsproblematiek spitst zich voornamelijk toe op het mestsoorten met een laag droge stofgehalte (bijvoorbeeld varkensdrijfmest).
- Overschotgebieden op het gebied van mest (m.n. varkensdrijfmest) zijn o.a. de Peel, Noord Limburg, Midden Veluwe en Overijssel.
- De ammoniak-uitstoot wordt in het kader van de mestproblematiek als een belangrijk knelpunt beschouwd en er zijn stringente eisen opgesteld aan perioden en hoeveelheden van uitrijden van mest.
- De C.N.C. importeert een deel van de mest en verwerkt mest met een relatief hoog droge stof gehalte. Met name voor kuikenmest is een exportmarkt aanwezig.
- Bij de verwerking vindt ammoniakuitstoot plaats die -bij de huidige verwerkingswijze- hoger is dan bij uitrijden over het land.

- Na gebruik bij de telers wordt de 'uitgewerkte' champignoncompost (champost) als meststof op het land verspreid.
- De C.N.C. concentreert de overlast die gepaard gaat met het vervaardigen van champignoncompost in Noord Limburg. Deze overlast zou anders verspreid op champignonkwekerijen aanwezig zijn.

De Commissie is van mening dat deze breed georiënteerde overwegingen in het MER in het kader van de probleemstelling en bij het vaststellen van de milieu-effecten van de voorgenomen activiteit dienen te worden meegenomen.

Tot slot is het van belang op het volgende de aandacht te vestigen:

In het C.N.C.-project gaat het om een voorgenomen wijziging van het produktieproces dat nog volop in beweging is. In eerste instantie heeft het onderzoek zich gericht op het beperken van de geur- en ammoniakuitstoot van de zogenaamde 'dijkenfase' van het produktieproces, omdat in deze fase de grootste uitstoot zou¹ plaats vinden. Onderzoek naar milieuvriendelijker oplossingen van de andere fasen (strobade, platte hoop) is nog gaande. Evaluaties zullen moeten uitwijzen wat het uiteindelijke effect is van de nieuwe aanpak van de dijkfase op de totale emissie en tot welk niveau de emissies kunnen worden teruggebracht bij verder gaande wijzigingen in het produktieproces. Omdat het MER moet worden opgesteld in een fase waarin dit onderzoek nog in volle gang is, wordt het opstellen van de richtlijnen, het uitvoeren van het MER en het beoordelen van de resultaten ervan bemoeilijkt.

De evaluatie achteraf moet dan ook in deze milieu-effectrapportage een belangrijke rol gaan spelen (zie hoofdstuk 10).

---

¹ In de startnotitie wordt gesteld dat de dijkfase verantwoordelijk is voor 83% van de emissie. De Commissie beveelt aan de in de startnotitie genoemde percentages voor emissies in de onderscheiden fasen met voorzichtigheid te hanteren en voldoende aandacht te besteden aan de andere fasen van het proces.

5. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen".

5.1 Algemeen

In het MER moeten de "voorgenomen activiteit"²] en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven worden beschreven en uitgewerkt.

De initiatiefnemer dient tevens de voorgenomen maatregelen ter bescherming van het milieu te beschrijven (inclusief de geplande fasering van uitvoering) en de daarvoor in aanmerking komende alternatieven.

De initiatiefnemer kan in het MER al een voorkeur uitspreken voor één van de alternatieven. De motivering van de keuze uit de nader in beschouwing genomen (reële) alternatieven dient in het MER te worden beschreven. Wat betreft de gedetailleerdheid van de beschrijving zou met name moeten worden ingegaan op die onderdelen van de activiteit welke belangrijke milieukonsequenties kunnen hebben.

5.2 Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit is onder te verdelen in een aantal onderdelen:

1. Te verwerken stoffen, transport en opslag
2. Het productieproces
3. Luchtbehandeling
4. Waterhuishouding
5. Eindprodukten en afvalstoffen, afzet en afvoer.

In de volgende paragrafen worden voor de genoemde onderdelen aandachtspunten genoemd waaraan het MER naar het oordeel van de Commissie aandacht zou moeten besteden. Waar relevant zal moeten worden onderscheiden naar aanleg, inrichting en beheer.

Blijkens de startnotitie bestaat het voornemen de bestaande composteerinrichting voor wat betreft de produktie van verse compost te beëindigen en in twee fasen compostering in tunnels op te starten. Bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit moet onderscheid worden gemaakt tussen de huidige situatie, de situatie na realisering van fase I en de situatie na realisering van fase II. Waar mogelijk

---

² Met de "voorgenomen activiteit" wordt in dit advies voor richtlijnen bedoeld: de voorgenomen activiteit, zoals beschreven in de startnotitie, bestaande uit de huidige activiteiten en de voorgenomen aanvullingen en veranderingen.

dient te worden aangegeven, welke veranderingen worden voorgesteld als gevolg van inmiddels beschikbaar gekomen resultaten naar onderzoek ter beperking van de emissies in de strobade- en platte hoopfase. Tevens moet worden aangegeven volgens welk tijdplan de voorgenomen veranderingen zullen plaats vinden.

5.2.1 Te verwerken stoffen, transport en opslag

Te verwerken stoffen

- * Categorieën te verwerken grondstoffen in ton/jaar; gemiddelde, maximum- en minimumprognose op korte (tot 1995) en langere (tot na 2000) termijn; fluctuaties; onzekerheden in voorspellingen;
- * Herkomst van de grondstoffen in percentages (provincie, overig Nederland, buitenland), zekerheid over de continuïteit van levering qua hoeveelheid en kwaliteit;
- * Samenstelling van te verwerken grondstoffen (droge stofgehalte, gehalte aan fosfaten en stikstofverbindingen, landbouwgiften en/of andere schadelijke chemicaliën, zware metalen en dierlijke en plantaardige pathogenen);
- * Hoeveelheid en herkomst overige te gebruiken grondstoffen in eenheid/jaar (stro, gips, champignonmycelium, maar ook chemicaliën, zoals zwavelzuur, bestrijdingsmiddelen, ontsmettingsmiddelen³ etc.);
- * Hoeveelheid te gebruiken water onderscheiden naar grondwater, aangevoerd afvalwater, recirculatiewater en overig (?) water (gemiddelde, maximum en minimumprognose).

Infrastructuur/verkeer

- * Vervoersstromen (aard en hoeveelheid) naar en vanaf de inrichting als gevolg van de aanvoer van materiaal; aandeel van deze stromen en van de verkeersstromen die optreden als gevolg van woon-, werkverkeer van het personeel van het bedrijf, in het totale verkeer op de aan- en afvoerwegen;
- * Aangelegde of nog aan te leggen parkeer-, wacht- en manoeuvreerruimte;
- * Stof- en geluidemissies tijdens aanvoer;
- * Geur- en ammoniakemissie tijdens aanvoer, verlies van materialen;
- * Voorzieningen die zijn of worden getroffen om te voorkomen dat bij de aan-, afvoer en intern transport de bodem en grondwater worden verontreinigd;
- * Schema van intern transport, routes, afstanden en transportwijze;
- * Geluidproductie en luchtverontreiniging bij intern transport.

Opslag van afvalstoffen en andere stoffen

- * Plaats, capaciteit (m^2 en m^3) en wijze van opslag van de te verwerken materialen (inclusief water, chemicaliën e.d); indicatie van de

---

3 Zie inspraakreactie 2: "Bekend is het veelvuldig gebruik van formaline."

hoeveelheid basisgrondstoffen die in voorraad moeten worden gehouden voor een ongestoord produktieproces;

* Voorzieningen die getroffen zijn om te voorkomen dat bij opslag lucht, bodem, grondwater en/of oppervlaktewater worden verontreinigd;

* Voorzieningen die getroffen zijn om stankoverlast bij opslag (mest, water) te voorkomen.

5.2.2 Het produktieproces

Omschrijving van het produktieproces van respectievelijk tunnelgrondstof (voor de fasen: strobad, platte hoop en dijken), geënte compost en doorgroeide compost aan de hand van de volgende aandachtspunten, voor zover van toepassing:

* locatie en bouwkundige voorzieningen,

* maatregelen voor de reductie van emissies, waarbij ook de emissies dienen te worden betrokken van de diverse machines en voertuigen op het terrein,

* maatregelen die getroffen zijn om verontreiniging van de bodem via lekkage in de bedrijfsvloeren en de riolering te voorkomen,

* hoeveelheid en mengverhouding van de verschillende grondstoffen per produktiecyclus,

* omschrijving van het omzettingsproces inclusief eventueel plaatsvindend temperatuurverloop, aard van het proces (aerob, anaerob) en luchttoevoer,

* minimale en maximale verblijfstijd⁴,

* frequentie en wijze van mengen/homogeniseren,

* massabalans en stroomschema voor droge stof, water, stikstofcomponenten, de laatste gebaseerd op metingen in de gas- vloeistof- en vaste fase,

* geuremissies in de verschillende fasen (ook tijdens het omwerken),

* effect terugvoer ammoniumsulfaat uit gaswaster op massabalans stikstof,

* effect van andere eventuele toevoegingen (ontsmettingsmiddelen) en van het optredende temperatuurverloop op het voorkomen van pathogene micro-organismen in het eindprodukt.

5.2.3 Luchtbehandeling

Beschrijving van het luchtbehandelingsproces aan de hand van de volgende punten:

* aard en capaciteit van toe te passen reinigingsinstallaties,

---

4 Op dit moment blijkt de verblijfstijd in met name de platte hoofase mede afhankelijk van fluctuaties in de afzetmogelijkheden: In het begin van de week is een veel grotere vraag naar het produkt dan in de tweede helft van de week. Dat heeft tot gevolg dat de platte hoofase soms langer duurt dan voor de kwaliteit van het produkt nodig zou zijn. Het MER zou tevens moeten aangeven met welke maatregelen deze wellicht 'onnodig' lange verblijfstijd en daarbij behorende emissie zou kunnen worden voorkomen.

- * samenstelling van de behandelde lucht (ammoniak, H₂S en geureenheden).
- * effectiviteit van de verwijdering van ammoniak en geureenheden,
- * hoogte van de emissiepunten.

5.2.4 Waterhuishouding

Beschrijving van de waterhuishouding aan de hand van de volgende punten:

- * Een proceschema van alle waterstromen naar aard en hoeveelheid (indien afvalwater wordt gebruikt, dient de samenstelling daarvan te worden aangegeven);
- * De wijze waarop de diverse waterstromen gescheiden worden gehouden;
- * Afvoer respectievelijk hergebruik van de afvalwaterstromen;
- * Afwatering van de verharde oppervlakten;
- * Omstandigheden en hoeveelheden van lozing op oppervlaktewater (direct of indirect), alsmede concentratie en aard van verontreinigende stoffen.

5.2.5 Eindprodukten en afvalstoffen, afzet en afvoer

- * Te produceren hoeveelheid eindprodukt in soort per jaar in de verschillende uitvoeringsfasen van de voorgenomen activiteit;
- * Controle op de samenstelling van tunnelgrondstof, geënte en door-groeide compost op de aanwezigheid van zware metalen, pesticiden en pathogenen;
- * Hergebruikmogelijkheden van de gebruikte compost bij de kwekerijen (kan dit materiaal elders of op een of andere wijze opnieuw ingezet worden -recycling, export, landbouwbemesting-, of moet het als afvalstof gestort worden);
- * Afvoer van afvalstoffen uit de inrichting (bijvoorbeeld ladingen mest of compost, die door infectie of onderbreking in het productieproces onbruikbaar zijn, afvalwater uit de luchtbehandelinginstallatie dat niet in het productieproces ingevoerd kan worden, materiaal dat wordt verkregen door het zeven van afvalwater e.d.); indicatie van hoeveelheid per jaar en plaats van bestemming. Welke afvalstoffen vallen onder de Wet Chemische Afvalstoffen?

5.2.6 Locatie-aspecten/planologie

- * Criteria waarom de gekozen locatie als geschikt naar voren is gekomen; zijn er andere locaties in overweging genomen, eventueel voor onderdelen van het bedrijf? (Behandel in dit verband relatieve voor- en nadelen van de huidige locatie ten opzichte van andere locaties en eventuele stappen die het bedrijf heeft genomen voor (gedeeltelijke) verplaatsing van het bedrijf en de uitkomsten daarvan.)
- * Aanduiding van de vormgeving en hoogte van de installaties, alsmede de inpassing van het complex in de omgeving;

